

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 6045/2020
28.01.2021. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Данијеле Николић, чланова већа, у парници тужиоца ОЈТ Горњи Милановац, против туженог АА из ..., чији је пуномоћник Мирослав Дмитровић адвокат из ..., ради одређивања мере заштите од насиља у породици, одлучујући о ревизији туженог која је изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 323/20 од 28.08.2020. године, у седници већа која је одржана дана 28.01.2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Основног суда у Горњем Милановцу П2 102/19 од 18.05.2020. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 323/20 од 28.08.2020. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Горњем Милановцу П2 102/19 од 18.05.2020. године, ставом првим изреке, забрањено је туженом да на било који начин узнемирава сестру ББ из ..., Општина ... и сестричину малолетну ВВ из ... и налаже му се да се уздржава од сваког дрског, безобзирног и злонамерног понашања којим угрожава телесни интегритет, душевно здравље и спокојство сестре ББ и сестричине ВВ почевши од дана доношења ове мере. Ставом другим изреке, забрањено је туженом приближавање сестри ББ из ... и сестричини ВВ из ... на удаљеност од 200 метара почевши од дана доношења мере. Ставом трећим изреке, одређено је да су мере заштите од насиља у породици из става један и два одређене на период од годину дана и могу бити продужене све док не престану разлози због којих су одређене.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 323/20 од 28.08.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена пресуда Основног суда у Горњем Милановцу П2 102/19 од 18.05.2020. године. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка као неоснован.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. ЗПП.

Како је одредбом члана 208. Породичног закона прописано да је ревизија увек дозвољена у поступцима у вези са породичним односима, осим ако овим законом није

другачије одређено, то је овај суд о ревизији одлучивао у смислу одредбе члана 403. став 2. тачка 1. ЗПП.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу одредбе члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11 са изменама и допунама) Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

Из списка произилази, да су тужени АА, његова сестра ББ и њихов отац заједно живели у породичној кући у ..., власништво ГГ. Односи међу њима су се погоршали од краја 2017. године када је деда умро, а после дедине смрти отац тужене се преселио у суседну кућу коју је преуредио за становање. После дедине смрти ББ је хтела да подели кућу, тужени није на то пристао, долазило је до свађа после којих ББ није желела да говори са туженим и он је избегавао да говори са њом, стално је постојала нека тензија због чега се ББ заједно са својом ћерком ВВ иселила из куће око 01. октобра 2018. године и преселила у ..., али је у изнајмљени стан пренела само личне ствари. Дана 21.10.2018. године ББ је запаљена ... и она је сумњала на туженог АА јер није желео, нити понудио помоћ око рашчишћавања после пожара. Дана 03.11.2018. године у 15,15 часова тужени је пријавио сестру ББ да је из заједничке куће изнела замрзивач и храну. Истог дана, 30 минута после тога, ББ је пријавила туженог АА да је малтретира због нерешених имовинских односа. Том приликом је сачињен извештај о поступању у Полицијској станици Горњи Милановац, где је констатовано да је обављен разговор са ББ, да је изјавила да је брат АА није вређао ни претио, нити насрнуо на њу на било који начин, већ је питао где им је заједничка имовина (месо и замрзивач), а тужени АА је изјавио да је приметио да су његова сестра ББ и отац ГГ пребацивали ствари из једне куће у другу и да је питао где су пребацили један од замрзивача, да ББ није вређао ни претио, нити насртао, тако да је полицијски службеник који је изашао на лице места приметио да постоје поремећени односи између АА и његове сестре ББ јер имају нерешене имовинске односе и проценио да не постоји ризик од могућег насиља. ББ са малолетном ћерком често борави у ... у посети оцу, али избегава сусрете са братом и сваки вид комуникације, па је пред Центром за социјални рад изјавила да се АА њој и њеној малолетној ћерки не обраћа. Центар за социјални рад је проценио да је низак степен ризика да се понови насиље и даљи рад са члановима породице ... није планиран, да су ББ, АА и њихов отац сматрали да им нису потребне услуге центра и да не желе реуспостављање сродничких односа, па је рад на случају затворен 26.12.2018. године. У извештају Центра за социјални рад од 16.03.2020. године наведено је да немају нових информација везано за породично насиље, да је са породицом ... рађено 2018. године и након процене да не постоји ризик од могућег насиља у породици затворен рад на случају. ББ је пред судом изјавила да је приметила да је тужени прати, да је гледа када је у својој продавници, мада није сигурна, те да је сигурна да је једно вече пратио до града, да осећа страх за себе и за своје дете, да се тужени ненормално понаша у задње време због чега је узнемирена.

Имајући у виду овако утврђено чињенично стање нижестепени судови су закључили да постоји насиље у породици од стране туженог АА према ББ и њеној ћерки, јер се тужени оштећеној ББ више пута обраћао повишеним тоном, што је чинио пред њеном ћерком и оцем, забранио им улазак у кућу у којој су сви до недавно живели, да је евидентно да ББ има страх од АА због начина његовог понашања према њој и оцу, као и због сумње да је он запалио продавницу, без обзира што то није доказано, са којих разлога су усвојили тужбени захтев применом одредбе члана члана 197. Породичног закона.

По оцени Врховног касационог суда побијане одлуке су засноване на погрешној примени материјалног права, услед чега чињенично стање није потпуно утврђено.

Одредбом члана 197. став 1. Породичног закона прописано је да насиље у породици, у смислу овог закона, јесте понашање којим један члан породице угрожава телесни интегритет, душевно здравље и спокојство другог члана породице. Насиље у породици у смислу става 1. овог члана сматра се између осталог и вређање, као и свако друго дрско, безобзирно и злонамерно понашање (став 2. тачка 6.).

Насиље у породици подразумева свако понашање које одступа од стандарда уобичајеног опхођења и комуницирања са члановима породице. То може да буде вређање и друго вербално малтретирање, као и физичко насртање или телесно повређивање. Да би одређено понашање било квалификовано као насиље у породици није нужно да буде трајно и вишекратно, већ је у одређеној ситуацији довољан и појединачан акт понашања који има карактер насиља у породици.

У поступку за заштиту од насиља у породици суд треба да испита да ли је, ако јесте, како је насиље испољено, односно да утврди да ли је конкретно понашање лица за које се тврди да је извршилац насиља, а које понашање се састоји у одређеним радњама, пропуштању, гестикулацији и слично, заиста испољено и да потом квалификује то понашање. Дрскост, безобзирност, злонамерност су суштинска обележја насиља у породици, која га јасно разликују од дозвољеног понашања, то су правни стандарди чију садржину треба да попуни суд својим судом вредности. То значи да суд треба да, користећи објективне мере и узимајући у обзир све специфичне, објективне и субјективне околности конкретног случаја, заузме став да ли је конкретна радња, односно понашање, такво да се може сматрати дрским, безобзирним и злонамерним понашањем. При томе је неопходно да суд покаже „нулту“ толеранцију на насиље, што подразумева да се свако понашање које одступа од стандарда нормалног опхођења и комуникације међу члановима породице, квалификује као насиље у породици.

Међутим, из утврђеног чињеничног стања следи је ББ пред судом изјавила да се због лоших односа и недостатка комуникације са братом АА иселила из породичне куће јер је стално било тензија, да је приметила да је тужени прати, мада није сигурна, да је вербално напао пред кућом у присуству ћерке и оца, забранио да долази у кућу отац кад није ту. У извештају о поступању Полицијске станице Горњи Милановац од 03.11.2018. године наведено је да, у обављеном разговору ББ је изјавила да је брат није вређао, нити претио, нити насрнуо на њу на било који начин, већ је питао где им је заједничка имовина, те да се ради о поремећим односима међу њима. Саслушан као сведок, полицијски службеник ДД који је саставио извештај, изјавио је да је питао ББ да ли ју је АА на било који начин угрозио, да ли јој је упутио претње, вређао, назвао погрдним именима, ударио, насртао на њу, иста је одговорила да је није угрозио на било који начин, да не жели да прича са њим без адвоката, да постоје поремећени односи јер имају нерешене имовинске односе, због чега је сведок изјавио да је проценио да нема ризика од насиља у породици. Из извештаја Центра за социјални рад од 27.09.2019. године констатовано је да су сроднички односи између ББ и АА поремећени, да ББ са братом није била у dobrим односима и пре догађаја везано за продавницу која је изгорела у пожару, да је навела да избегава сваку комуникацију и сусрете са братом, али да се АА ни њој, ни малолетној ћерки не обраћа, па је процењено да је низак степен ризика да се понови насиље. У извештају центра од

16.03.2020. године наведено је да немају нове информације везано за породично насиље, да је са породицом ...рађено у 2018. години и након процене да не постоји ризик од могућег насиља у породици затворен рад на случају. Сведок ГГ, отац туженог АА и ББ, је саслушан као сведок изјавио је да после иселења ББ из куће у којој су заједно живели, долазило је до расправе јер ББ и АА никако нису могли да се договоре око поделе имовине, да није приметио да је АА узнемиравао сестричину ВВ, да га ББ посећује пар пута месечно и увек долази са ћерком, да улази само у његову кућу, да не сме да уђе у кућу где живи АА, јер је АА то лично забранио, а када ББ са ћерком крене из посете, АА након пар минута пали кола и иде за њима, те да је једном узрујана ББ рекла да, ако ВВ нешто буде, она ће АА да закоље.

Из напред наведеног не може се са сигурношћу закључити да је тужени вршио насиље према сестри ББ и сестричини ВВ, јер је првостепени суд пропустио да утврди на који начин је тужени испољио насиље, имајући у виду, пре свега, различите изјаве ББ дате пред судом, у полицијској станици и пред центром за социјални рад, као и извештај Центра за социјални рад у Горњем Милановцу, извештај о поступању Полицијске станице у Горњем Милановцу и исказ саслушаних сведока ДД и ГГ.

У поновном поступку првостепени суд ће да утврди конкретно које је понашање туженог туженог угрозило душевно здравље и спокојство ББ и њене ћерке ВВ, због чега се плаше туженог АА, које речи и када су упућене, а које су изазвале страх ББ и њене ћерке ВВ, да ли је тужени АА и када пратио сестру ББ колима и на основу чега је она сумњала да је он прати. Имајући у виду њену изјаву пред судом „да се плаши АА још увек јер је његово понашање у задње време ненормално“, првостепени суд треба да утврди какво је то „ненормално понашање у задње време“ туженог због ког понашања се ББ плаши, те зашто је давала различите изјаве у полицији, пред судом и у центру за социјални рад, у вези понашања туженог према њој. Пошто оцени да ли у понашању туженог постоје елементи насиља у породици и уколико закључи да постоје, навешће које конкретно радње туженог могу да се карактеришу као насиље у породици, па ће потом одлучити која мера заштите од насиља у породици, прописана чланом 198. Породичног закона, може на најбољи начин да спречи поновно извршење насиља и да отклони околности које погађају и подстичу понављање насиља или извршење других видова насиља. При томе, суд ће имати у виду да према члану 277. Породичног закона није везан границама тужбеног захтева за заштиту од насиља у породици и да може да одреди меру заштите од насиља у породици која није тражена ако оцени да се таквом мером најбоље постиже заштита.

Са наведених разлога одлучено је као у изреци на основу члана 416. став 2. ЗПП. Укинута је одлука о трошковима поступка, на основу члана 165. став 3. истог закона, јер зависи од одлуке о главној ствари.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић